

Wałbrzych, dnia 10.06.2009 r.

OBR/0045/1/13/09

Zarząd Powiatu
Wałbrzyskiego
w/m

W załączeniu przekazuję wniosek Radnej Krystyny Herman złożony na XXXI Sesji Rady Powiatu Wałbrzyskiego w dniu 09.06.2009 r. w sprawie informacji dot. koncepcji funkcjonowania i reorganizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Wałbrzyskiego.

Z poważaniem

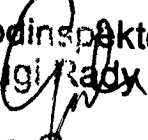
PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Wałbrzyskiego

Andrzej Lipiński

Na ostatniej XXXI Sesji Rady Powiatu Wałbrzyskiego w dniu 9 czerwca 2009 r. **Radna Krystyna Herman** w punkcie dot. *Wnioski i oświadczenia Radnych* zawnioskowała w następującej sprawie:

„Aby Radni otrzymywali informacje dot. koncepcji funkcjonowania i reorganizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Wałbrzyskiego”.

Wyciąg z projektu protokołu sporządziła

Podinsp.aktor
ds. Obsługi Rady Powiatu

Anna Gromniak

Wałbrzych, dnia 15 czerwca 2009r.

Pan Andrzej Lipiński
Przewodnicząc Rady Powiatu Wałbrzyskiego

Dot: odpowiedź na zgłoszony wniosek podczas XXXI Sesji Rady Powiatu Wałbrzyskiego z dnia 9 czerwca 2009r.

Udzielając odpowiedzi na zgłoszony przez Panią Radną wniosek, pragnę poinformować co następuje.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu przedstawiło w dniu 21 maja 2009r. na posiedzeniu Zarządu Powiatu Wałbrzyskiego dwa projekty uchwał Rady Powiatu Wałbrzyskiego dotyczące reorganizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie powiatu wałbrzyskiego tj;

1. projekt Uchwały Rady Powiatu Wałbrzyskiego w sprawie likwidacji jednostki budżetowej placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego Dom Małego Dziecka w Wałbrzychu - z rozwiązaniem przewidującym przejęcie jej zadań, pracowników oraz mienia przez wielofunkcyjną placówkę opiekuńczo-wychowawczą Dom Dziecka Nr 2 w Wałbrzychu;
2. projekt Uchwały Rady Powiatu Wałbrzyskiego w sprawie likwidacji jednostki budżetowej placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego Dom Dziecka w Jedlinie Zdrój - z rozwiązaniem przewidującym przejęcie jej zadań, pracowników oraz mienia przez wielofunkcyjną placówkę opiekuńczo-wychowawczą Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle.

Przewodniczący Zarządu Pan Augustyn Skrętkowicz postawił wniosek o skierowaniu propozycji projektów uchwał, do zaopiniowania przez Komisje Rady Powiatu, celem uzyskania w tej sprawie sugestii i opinii radnych lub innych rozwiązań alternatywnych, które to będą uwzględnione w projekcie ostatecznym.

Przewodniczący Zarządu zasugerował również rozważenie przez Panią Dyrektora PCPR w Wałbrzychu powołanie roboczej komisji, również z udziałem zainteresowanych radnych, która zebrałaby wnioski, opinie lub inne rozwiązania organizacyjne w tej sprawie i przedstawiła ostateczną wersję reorganizacji placówek opiekuńczo-wychowawczych. Otrzymał Państwo zaproszenie od Pani Dyrektora do udziału w pracach komisji. PCPR przewiduje również zorganizowanie w tej sprawie prezentacji projektów dotyczących reorganizacji placówek, na którą to zostanie Państwo również zaproszeni.

O wszystkich podejmowanych działaniach w tej sprawie przez Zarząd Powiatu Wałbrzyskiego, Radni Rady Powiatu będą informowani w sposób zwyczajowo przyjęty, również z możliwością dostępu do wszystkich dokumentów i analiz które służyły do podjęcia proponowanych rozwiązań przez Zarząd Powiatu Wałbrzyskiego.

Otrzymują:

1. adresat
 2. Radna Rady Powiatu Pani Krystyna Herman
 3. a/a
- MŚ 2009-06-15

WICESTAROSTA
Andrzej Marciniak

Andrzej Lipiński 16.06.09

Wałbrzych 15.06.2009

Stanowisko Doradcy ds. Polityki Społecznej w sprawie sytuacji placówek opiekuńczo-wychowawczych

Zgodnie z raportem NIK, który kontrolował 30 placówek Opiekuńczo-wychowawczych w Polsce, żaden ze skontrolowanych domów dziecka nie zapewnił wychowankom warunków na poziomie wszystkich obowiązujących standardów. Przeludnienie, brak stosownego wyposażenia i za mało opiekunów to najważniejsze zastrzeżenia we wszystkich placówkach. W ostatnich latach trafia do nich coraz więcej tych, których rodzice wyjechali do pracy na Zachód. Dlatego co druga placówka jest przepełniona - średnio przebywa tam 49 wychowanków. W prawie każdym pokoju mieszka więcej niż pięcioro dzieci. W co trzecim domu wychowankowie nie mieli zapewnionej opieki w nocy. W co piątym - także w ciągu dnia. W raporcie NIK stwierdza również, że w domach dziecka umieszcza się nieletnich, którzy zgodnie z orzeczeniami sądowymi powinni trafić do młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

W polskich domach dziecka przebywa obecnie około 25 tys. dzieci. Dodatkowo co roku trafia do nich średnio 4 tys. nowych dzieci, porzuconych przez rodziców albo odebranych im w wyniku interwencji policji lub kuratora sądowego. Około 3200 dzieci rocznie trafia do adopcji. Czas oczekiwania na adopcję z roku na rok wydłuża się. Co trzecie dziecko czekało w ubiegłym roku na adopcję ponad 200 dni. Z tego 5 proc. dłużej niż rok. Większości dzieci nie można adoptować, bo mają nieuregulowaną sytuację prawną.

W pierwszych sześciu miesiącach ubiegłego roku z domów zostało zabranych 14.500 dzieci. Z tego 4034 maluchów zostało pozbawionych opieki rodzicielskiej, w 328 przypadkach władza rodzicielska została zawieszona, a rodzicom 10 074 dzieci została ograniczona władza rodzicielska. I właśnie największym problemem są dzieci z tej ostatniej grupy, bo w zasadzie są skazane na wieloletni pobyt w domu dziecka. A szansa, że coś się w tym rodzinach zmieni na lepsze, jest niewielka. Rodzina z ograniczonymi prawami rodzicielskimi dostaje szansę na poprawę, ale nikt z nią nad tym nie pracuje. Położenie tych dzieci mogłoby się poprawić, gdyby sędziowie co pół roku sprawdzali, czy sytuacja w rodzinie poprawiła się. Jeśli nie, trzeba raczej pomyśleć o trwałym odebraniu dzieci rodzicom. Jednak prezes Fundacji św. Mikołaja pan Passini uważa, że „sędziowie często boją się albo brakuje im wiedzy i doświadczenia, żeby szybko podjąć tak radykalne decyzje. Na rozprawach sędziowie pytają rodziców czy kochają swoje dzieci. Rodzice odpowiadają, że tak i na tej podstawie sędziowie dają w nieskończoność szansę biologicznym rodzicom.”

Na wydłużenie procedury adopcyjnej ma wpływ także to, że w ostatnich latach liczba spraw o trudne adopcje przybywa, bo coraz mniej matek zostawia swoje dzieci w szpitalach, a więcej trafia do domów dziecka w wyniku interwencji policji. Powodem jest becikowe, matka chce dostać pieniądze dlatego zabiera dziecko do domu. Potem malucha zaniedbuje i w rezultacie dziecko trafia do placówki opiekuńczej i trzeba przeprowadzić całą sprawę o odebranie praw rodzicielskich.

Problem ten zasygnalizowała już Pani Minister Jolanta Fedak. Twierdzi, że na pytanie skierowane do jednego z ministrów sprawiedliwości, czy nie można by

utworzyć sądów 24-godzinnych dla spraw związanych z odebraniem władzy rodzicielskiej, nie dostała do dzisiaj żadnej odpowiedzi.

Co prawda jest w przygotowaniu rządowy projekt zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie o odebranie dziecka rodzicom będzie mógł decydować każdy pracownik socjalny, ale on po pierwsze nie rozwiąże problemu przeludnienia placówek, a wręcz przeciwnie, na pewno doprowadzi do jego wzrostu, a po drugie budzi bardzo wiele kontrowersji, co do wiedzy i kwalifikacji tychże pracowników w tak ważnej kwestii.

Problem rodziny rozpoczyna się na szczeblu gminnym, gdzie pracownicy ośrodków pomocy pierwsi wchodzą do rodzin zagrożonych dysfunkcją. Bardzo często brak wykwalifikowanej kadry, specjalistów i asystentów rodzin powoduje, że szybko dzieci zabierane są z tych rodzi i na wniosek pracowników socjalnych kierowane przez sądy do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Tam przechodzą już pod powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które przejmuje jego utrzymanie i opiekę merytoryczną. Gmina więc nie ma w interesie pracować z rodziną na tyle intensywnie by zwiększyć szanse poprawy jej funkcjonowania i utrzymanie w niej dziecka, ponieważ nie ponosi finansowych kosztów jego pobytu w placówkach. Rząd chce wprowadzić zmiany i obciążać gminy kosztami kierowania do placówek, ale to oczywiście tylko w niewielkiej części rozwiąże problemy społeczne.

Najważniejszą rzeczą jest obecnie przygotowywana przez rząd ustawa o rodzicielstwie zastępczym, która w znaczny sposób wpłynie na poprawę sytuacji przeludnionych domów. Główny kierunek zmian to m.in. położenie nacisku na pracę z rodziną, by tam, gdzie to możliwe, nie dopuszczać do odebrania dziecka rodzicom. Rząd chce, by całą odpowiedzialność za dzieci z rodzin w kryzysie przejęła gmina. Za dużo dzieci zabieranych jest naturalnym rodzicom z błahych powodów, bo w domu jest bieda lub kryzys, a dziecko wagaruje. Rodziną, której grozi odebranie dziecka, zaopiekuje się asystent rodziny - przeszkolony pracownik gminnego ośrodka pomocy społecznej, który będzie miał pod opieką **do 20 rodzin!** Dziś zajmuje się nawet setką rodzin, stać go jedynie na sporadyczną kontrolę. Jego zadaniem będzie praca z rodzinami mającymi trudności oraz - na poziomie gmin - koordynacja współpracy poszczególnych ośrodków zajmujących się pomocą rodzinie, praca z nauczycielami, pedagogami, organizacjami pozarządowymi itd. Jego opinią mają się kierować sądy rodzinne. Asystent będzie również sprawował w gminie opiekę nad zastępczymi rodzinami spokrewnionymi. Dodatkowym wsparciem dla zagrożonych rodzin mają być gminne świetlice, które zorganizują wolny czas dzieciom. W projektowanej ustawie położony ma być nacisk na współpracę pomiędzy instytucjami, które mają kontakt z dzieckiem. Wzmocnione mają zostać działania profilaktyczne. Ustawa przewiduje również stworzenie sieci tzw. rodzin wspierających - chętnych do służenia pomocą rodzinom borykającym się z kłopotami. Funkcję tę pełnić mogliby sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Projekt przewiduje zwiększenie odpowiedzialności gminy za działania profilaktyczne przez współfinansowanie pobytu dziecka w opiece zastępczej - im dłużej tam będzie, tym więcej gmina będzie dopłacać.

Musi powstać znacznie więcej rodzin zastępczych, bo to tam powinny trafić wszystkie osierocone dzieci poniżej dziesięciu lat. Dotychczas większość idzie do domów dziecka. Resort proponuje niewielkie podwyżki rodziców zastępczych - chce zlikwidować górną granicę. Pojawi się za to dolna - 1600 zł brutto dla rodziny zawodowej, czyli żyjącej z wychowania cudzych dzieci.

Rodziny zastępcze dostaną raz na rok na każde dziecko wyprawkę szkolną - 100 zł i

refundację za wakacje - nie mniej niż 800 zł. Wzrośnie też kwota na dziecko: z 659 zł w rodzinach zastępczych i 559 zł w rodzinnych domach dziecka na 725 zł i tu, i tu. Ale pojawią się też nowe obowiązki. Rodzice zastępczy będą musieli się kształcić, a ich zarobki uzależnione będą od odbytych szkoleń i doświadczenia. Podlegać będą też okresowej ocenie, najpierw po roku pracy z dziećmi, następnie co dwa-trzy lata.

Te wszystkie propozycje, które zgodnie z obietnicami Pani Minister mają obowiązywać najpóźniej od stycznia 2011r, na pewno w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy sytuacji w Domach Dziecka w całej Polsce. Nasze działania na szczeblu powiatowym mają na celu przygotować się do tych zmian ustawowych a przede wszystkim dążyć do standaryzacji ilościowej dzieci w placówkach. Od miesiąca lutego trwają rozmowy z dyrektorami domów dziecka z powiatu wałbrzyskiego dotyczące reorganizacji placówek w celu polepszenia ich sytuacji. Głównym celem zmian ma być zwiększenia ilości zatrudnionych tam pracowników merytorycznych, co ma się przełożyć na bezpośrednią pracę z rodzinami dzieci a w konsekwencji powrót tych dzieci do rodzin biologicznych. Wychowanie w rodzinie naturalnej to podstawowe prawo każdego dziecka. Dlatego system pomocy powinien opierać się na wspieraniu rodziny naturalnej, zanim dojdzie do sytuacji w której trzeba będzie dziecko odebrać, lub zrobić wszystko aby mogło jak najszybciej do niej powrócić. To najtańszy i najbardziej efektywny sposób.

Ponieważ problem placówek opiekuńczo-wychowawczych i ich wychowanków niepokoi również inne samorządy i parlamentarzystów załączam dwie odpowiedzi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na interpelacje Posel RP Lidii Staroń oraz Senatora RP Romana Ludwiczuka.

D O R A D C A
ds. Polityki Społecznej

Renata Chruszcz

Odpowiedź ministra pracy i polityki społecznej**na interpelację nr 8569****w sprawie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem**

Odpowiadając na pismo Pana Marszałka, znak: SPS-023-8569/09, dotyczące interpelacji poseł Lidii Staroń w sprawie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dzieckiem, uprzejmie informuję.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opracowało projekt założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem, który - po przeprowadzonych szerokich konsultacjach społecznych - został w dniu 25 września 2008 r. przyjęty przez Komitet Rady Ministrów (ze zdaniem odrębnym ministra finansów, wskazującym na brak środków finansowych na wdrożenie proponowanych rozwiązań).

Mając na uwadze, że podstawową przyczyną umieszczania dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest brak realnej pomocy rodzinie zmarginalizowanej lub rodzinie w kryzysie, istotą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub by zapewniony został dzieciom, które z uwagi na ich dobro okresowo musiały zostać umieszczone poza rodziną, szybki do niej powrót.

W tej sytuacji bardzo duże znaczenie przypisano w projektowanych rozwiązaniach działaniom profilaktycznym, które pomagają rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałają powstawaniu problemów lub pozwalają je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Działaniom profilaktycznym mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną. Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce będą zajmować rodzinne formy. Propozycje rozwiązań zakładają ponadto znaczne ograniczenie roli placówek opiekuńczo-wychowawczych w opiece nad dzieckiem. Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej będzie mogło mieć miejsce po wyczerpaniu możliwości zatrzymania go w rodzinie własnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Przede wszystkim zakłada się, że w 7 roku od dnia wejścia w życie ustawy w placówkach będą mogły być umieszczane jedynie dzieci starsze, powyżej 10 roku życia, które z różnych powodów nie będą mogły zostać umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka (np. mają trudności w przystosowaniu się do życia rodzinnego). Zakłada się również, że docelowo w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie będzie mogło przebywać więcej niż 14 dzieci. Dopuszcza się możliwość tworzenia specjalistycznych placówek dla dzieci chorych i niepełnosprawnych wymagających wysokospecjalizowanej opieki i rehabilitacji, dla których nie będzie możliwe znalezienie zawodowej rodziny zastępczej, mogącej zapewnić odpowiedni poziom tych usług. Wówczas możliwe będzie odejście od ograniczeń związanych z wiekiem. Aby realizacja zamierzeń związanych z ograniczeniem wieku dzieci umieszczanych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych była możliwa, planuje się położyć bardzo duży nacisk na rozwój rodzin zastępczych, przede wszystkim zawodowych, oraz rodzinnych domów dziecka. Zakłada się zwiększenie kierowanej do nich pomocy finansowej, ale także - a może przede wszystkim - wsparcia merytorycznego, poprzez realną pomoc w wychowywaniu powierzonych im dzieci (m.in. szkolenia, poradnictwo, ale także możliwość korzystania z wypoczynku, co przeciwdziałać będzie wypaleniu zawodowemu).

Zgodnie z założeniami, pomoc finansowa na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej będzie przysługiwała dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej niespokrewnionej i w rodzinnym domu dziecka w wysokości 1000 zł, bez względu na wiek dziecka. Natomiast dla dzieci niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie przewiduje się dodatki w wysokości nie mniejszej niż 200 zł. Ponadto przewiduje się działania promocyjne, a także rządowe i resortowe programy wspierające samorządy w zakresie budowania systemu rodzinnej pieczy zastępczej i skutecznego systemu profilaktyki społecznej. Część działań może również zostać sfinansowana przez samorządy lokalne ze środków Unii Europejskiej.

W związku z trudną obecnie sytuacją budżetu państwa, a także z uwagi na konieczność dobrego przygotowania instytucji do wdrożenia nowych rozwiązań zaproponowano przesunięcie na 1 stycznia 2011 r. terminu wejścia w życie przygotowywanych rozwiązań. W dniu 26 lutego 2009 r. projekt założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem został skierowany pod obrady Rady Ministrów. Zaakceptowanie założeń przez Radę Ministrów umożliwi kontynuowanie prac nad projektem ustawy. Zakłada się, że w II kwartale br. projekt ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem skierowany zostanie do Sejmu, tak aby ustawa mogła zostać uchwalona jeszcze w tym roku - Roku Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Minister

Jolanta Fedak

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2009 r.

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Jolanta Fedak

DSR-I-0700-3-1-TU/09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. *30.01.09.*

nr. *525* podpis *Borusewicz*

Warszawa, dnia *29.01.2009*

SEKRETARIAT

Biura Prac Senackich

wpłynęło dn. *02.02*

nr. *658* podpis *Mewa*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

Odpowiadając na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 23 grudnia 2008 r., znak BPS/DSK-043-1231/08, dotyczące oświadczenia senatora Romana Ludwiczaka, złożonego podczas 24 posiedzenia Senatu RP w sprawie przepelnionych domów, udzielam następujących wyjaśnień:

Poruszone w Oświadczeniu kwestie, związane z umieszczaniem w placówkach opiekuńczo – wychowawczych zbyt dużej liczby dzieci, są przedmiotem szczególnej uwagi resortu pracy i polityki społecznej, jak również sprawiedliwości oraz edukacji.

Sytuacja, która wytworzyła się w placówkach opiekuńczo – wychowawczych nie ma uzasadnienia ani w sytuacji społecznej ani w demograficznej. Potwierdzają to wyniki badań prowadzone w tym zakresie. Nie wskazują one na zasadność oraz na potrzebę umieszczania tak znaczącej liczby dzieci i młodzieży w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Należy podkreślić, że zarówno z punktu widzenia konsekwencji społecznych jak i ze względu na wysokie koszty tego rozwiązania, nie jest to kierunek korzystny.

Taki stan rzeczy ma u swoich podstaw kilka źródeł. Przede wszystkim w Polsce słabo jest zorganizowana działalność profilaktyczna na poziomie społeczności lokalnych. Nie funkcjonuje praktycznie praca z rodziną. Rodzice są pozbawieni wsparcia w wypełnianiu swojej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Kiedy w rodzinie pojawiają się problemy

opiekuńczo – wychowawcze, jedynym sposobem na zapewnienie dziecku odpowiednich warunków bytowych i rozwojowych jest, w ocenie osób odpowiedzialnych w środowisku lokalnym (m. in. pedagoga szkolnego, pracownika socjalnego), zgłoszenie takiej rodziny do sądu rodzinnego. Sąd, w imię dobra dziecka, podejmuje decyzję o zabraniu go od rodziców. Umieszczenie w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej jest najprostszym dla sądu rozwiązaniem, ponieważ te placówki istnieją, mają stałą siedzibę i na pewno zapewnią przysłowiowy „dach nad głową”. Trudniej jest umieścić dziecko w rodzinie zastępczej, gdyż wiąże się to z poszukiwaniem odpowiednich osób, dających rękojmię należytego wykonywania funkcji opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do powierzonego dziecka.

Następną przyczyną przepełnienia w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych jest pozostawanie w nich nieletnich, posiadających postanowienia sądu wydane na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, którzy oczekują na miejsce w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub są uciekinierami z takich placówek.

Mając na uwadze między innymi te okoliczności, Prezes Rady Ministrów utworzył Międzyresortowy Zespół do Spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Zdrowia – w randze sekretarzy lub podsekretarzy stanu. Zadaniem Zespołu jest opracowanie projektu działań międzyresortowych, zmierzających do poprawy skuteczności wykonania orzeczeń sądowych, analiza ewentualnych potrzeb zmian legislacyjnych w tym zakresie oraz rozważenie możliwości powołania stałej jednostki koordynującej wykonywanie orzeczeń sądowych. Zespół ten pracuje od lutego 2008 roku i w sprawach, które zostały poruszone w Oświadczeniu, w dużej mierze doszło do zbliżenia stanowisk resortów. Utworzona w tym celu *Grupa Robocza do Spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych w Przedmiocie Umieszczania Nieletnich w Placówkach Podległych Ministerstwu Edukacji Narodowej i Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej* pracuje aktualnie nad, przygotowanym w trybie pilnym, projektem zmian legislacyjnych zmierzających do poprawy skuteczności wykonania orzeczeń sądowych w sprawach nieletnich. Należy też podkreślić, że na końcowym etapie prac przygotowawczych, koordynowanych przez Ministra Sprawiedliwości, znajduje się nowa regulacja tego obszaru,

która ma zastąpić aktualną ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich – ustawa *Prawo nieletnich*.

Trudna sytuacja, związana z koniecznością umieszczania w pieczy zastępczej dużej liczby dzieci, wymaga jednak rozwiązań systemowych, które likwidowałyby przyczyny problemów a nie skutki. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej podjęło na początku 2008 r. prace nad nowymi rozwiązaniami w zakresie opieki nad dzieckiem. Opracowany został projekt „Założeń do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem”, który uzyskał już rekomendację Komitetu Rady Ministrów i obecnie oczekuje na przyjęcie przez Radę Ministrów.

W „Założeniach” znalazły się następujące kierunki rozwiązań prawnych w zakresie zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków w pieczy zastępczej:

1. Położenie głównego nacisku na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. Niezbędne jest profesjonalne wsparcie rodziców, którzy mają problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Projekt zakłada wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną biologiczną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub powrotu do niej dziecka. Zakłada się wprowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.
2. Dalszy rozwój placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego – świetlic, klubów, w których specjaliści (psycholog, pedagog) pomagają dziecku, ale także współpracują z rodzicami.
3. Wzmocnienie profilaktyki i pracy z rodziną poprzez zatrudnionych w gminach tzw. asystentów rodziny, których zadaniem będzie prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu.
4. Właściwa współpraca pomiędzy przedstawicielami instytucji, które mają kontakt z dzieckiem (szkoła, policja, służba zdrowia, pomoc społeczna, sądy), mająca na celu wspomaganie rodziny w działaniach na rzecz poprawy jej sytuacji.
5. Stopniowe wprowadzanie zasady, że w placówkach opiekuńczo – wychowawczych nie mogą przebywać dzieci do 10 r. ż. Dzieci te, jeżeli będą musiały znaleźć się poza rodziną, umieszczane będą wyłącznie w rodzinnych formach opieki zastępczej.
6. Dalszy rozwój rodzinnej opieki zastępczej poprzez zaproponowanie rozwiązań, które zachęciłyby do tworzenia takich form opieki (działania promocyjne, rządowe i resortowe programy wspierające).

7. Zapewnienie rodzinie zastępczej odpowiedniego wsparcia zarówno merytorycznego, jak i finansowego oraz odpowiedniego zabezpieczenia zawodowego poprzez, między innymi, zabezpieczenie prawa do urlopu, wprowadzenie prawa do uznania okresu sprawowania funkcji rodziny zastępczej jako okresu, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Ponadto przewiduje się - w zależności od formy rodziny zastępczej- 4 – 5 letnie kontrakty, które zdecydowanie wzmocnią poczucie stabilności zawodowej rodzica zastępczego.
8. Dalszy rozwój rodzinnych domów dziecka, jednak odmiennie niż w chwili obecnej zorganizowanych i usytuowanych w systemie. Dzisiejsze łączenie formy instytucjonalnej z formułą rodzinną sprawia wiele problemów w ich prawidłowym funkcjonowaniu.
9. Wprowadzenie zmian do rozwiązań kierowanych do pełnoletnich wychowanków opieki zastępczej. Celem tych zmian jest poprawa procesu usamodzielniania wychowanków, tak aby zminimalizować ryzyko zasilenia przez nich szeregu klientów pomocy społecznej.

Zakłada się, że wdrożenie zaproponowanych w „Założeniach do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem” kierunków zmian przyczyni się w perspektywie najbliższych kilku lat do bardziej skutecznej pomocy, także rodzinie własnej dziecka, co sprzyjać będzie zmniejszaniu liczby dzieci powierzanych pieczy zastępczej.

W odniesieniu zaś do pieczy zastępczej, proponowane zmiany mają doprowadzić do poprawy jakości funkcjonowania i rozwoju rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, a tym samym zmiany niepokojąco rosnącej tendencji do umieszczania dziecka pozbawionego opieki rodziny w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Jolanta Fedak